

A בס"ד
Intro

Today we will learn בע"ה of דף פ"ט of מסכת חולין
Some of the topics we will learn about include.

Several Aggadic statements regarding the Mitzvos that the Yidden received in the merit of the noble statements of אברהם אבינו;
And several statements regarding the virtues of humility.

מכסין בעפר עיר הנדחת
One can do כיסוי הדם with the earth of a city that worshipped זרה עבודה זרה.

And the Machlokes whether the כיסוי can be done with אפר שריפתה
The ashes of the fire that burned the contents of the city.

The next Perek discusses the Issur of גיד הנשה
One is forbidden to eat the sciatic nerve that spreads throughout the leg of the animal.

The discussion in the Mishnah's Halachah of ונוהג במוקדשין
The איסור גיד הנשה applies to Korbanos, and one who eats גיד הנשה gets two Malkos, one for the איסור גיד הנשה, and one for the איסור הקדש

And the Gemara discusses the issues of אין בגידין בנותן טעם
The גיד הנשה does not have any flavor and is considered like a piece of wood, and the איסור הקדש should not apply.
And אין איסור חל על איסור
One Issur cannot take effect on top of another Issur, and the איסור הקדש that came second, should not take effect on the איסור גיד הנשה that came first.

A

Mitzvos that the Yidden received
in the merit of
אברהם אבינו

**מכסין
בעפר עיר הנדחת**

**כיסוי
can be done with
אפר שריפתה**

גיד הנשה

ונוהג במוקדשין

אין בגידין בנותן טעם

**אין איסור
חל על איסור**

1 So, let's review ...

The Gemara proceeds with several Aggadic statements:

1.

אמר רבא

בשכר שאמר אברהם אבינו

ואנכי עפר ואפר

זכו בניו לשתי מצות

אפר פרה ועפר סוטה

עפר ואפר, For saying that he considers himself like Avraham Avinu was rewarded that his descendants

received the two Mitzvos of

The ashes of the פרה אדומה; and

The earth for the סוטה

And the Gemara explains that רבא does not also mention the עפר כיסוי הדם, because

התם הכשר מצוה איכא

הנאה ליכא

כיסוי הדם

Is only a Mitzvah but it does not provide a physical benefit, because the meat is permitted even without

כיסוי הדם;

However,

אפר פרה ועפר סוטה

Are Mitzvos that provide physical benefits;

As the פרה אפר removes טומאת מת from a person;

And עפר סוטה brings about peace between the husband and wife.

1

1

אמר רבא

בשכר שאמר אברהם אבינו

ואנכי עפר ואפר

זכו בניו לשתי מצות

אפר פרה – ועפר סוטה

עפר ואפר, For saying that he considers himself like Avraham Avinu was rewarded that his descendants received the two Mitzvos of

The ashes of the פרה אדומה; and

The earth for the סוטה

And the Gemara explains

עפר כיסוי הדם, does not also mention the because

התם הכשר מצוה איכא

הנאה ליכא

אפר פרה ועפר סוטה

Are Mitzvos that provide physical benefits;

As the פרה אפר removes טומאת מת from a person;

And עפר סוטה brings about peace between the husband and wife.

כיסוי הדם

Is only a Mitzvah but it does not provide a physical benefit, because the meat is permitted even without כיסוי הדם;

2

2. The Gemara continues

בשכר שאמר אברהם אבינו
אם מחוט ועד שרוך נעל
זכו בניו לשתי מצות
לחוט של תכלת
ורצועה של תפלין

For refusing to accept even a string or shoelace from the מלך סדום, Avraham Avinu was rewarded that his descendants received the two Mitzvos of a thread of blue wool for תפלין, and the strap of תפלין.

And the Gemara explains that the רצועה של תפלין is considered a physical benefit, because this causes the non-Jews to fear the Jews, as the Pasuk states:

וראו כל עמי הארץ
כי שם ה' נקרא עליך
ויראו ממך

אלו תפלין שבראש

And חוט של תכלת is considered a physical benefit, because it resembles the color of the כסא הכבוד, and as Rashi explains

כשהקב"ה מסתכל בכסא הכבוד שלו
נזכר במצוה זו שהיא כנגד כל המצות

When Hashem sees the כסא הכבוד he recalls the ציצית that Yidden wear, which is equivalent to all the Mitzvos, through which we find favor in Hashem's eyes.

=====

The Gemara continues with related Aggadic statements:

2

2

**בשכר שאמר אברהם אבינו
אם מחוט ועד שרוך נעל
זכו בניו לשתי מצות
לחוט של תכלת
ורצועה של תפלין**

For refusing to accept even a string or shoelace from the מלך סדום, Avraham Avinu was rewarded that his descendants received the two Mitzvos of a thread of blue wool for תפלין, and the strap of תפלין.

And the Gemara explains that the רצועה של תפלין is considered a physical benefit, because this causes the non-Jews to fear the Jews,

as the Pasuk states:

**וראו כל עמי הארץ
כי שם ה' נקרא עליך
ויראו ממך
אלו תפלין לראש**

And חוט של תכלת is considered a physical benefit, because it resembles the color of the כסא הכבוד.

as Rashi explains

**כשהקב"ה מסתכל בכסא הכבוד שלו
נזכר במצוה זו שהיא כנגד כל המצות**

When Hashem sees the כסא הכבוד he recalls the ציצית that Yidden wear, which is equivalent to all the Mitzvos, through which we find favor in Hashem's eyes.

3

3.

The Pasuk states

...לא מרבכם מכל העמים חשק ה' בכם
כי אתם המעט מכל העמים

אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל

חושקני בכם

שאפילו בשעה שאני משפיע לכם גדולה

אתם מומעטין עצמכם לפני

Hashem says to the Yidden, "I chose you above all the nations, because when I bestow greatness upon your leaders they reacted with humility, as אברהם אבינו said ואנכי עפר ואפר

And משה ואהרן said

ונחנו מה

And דוד המלך said

ואנכי תולעת ולא איש

However,

עובדי כוכבים אינן כן

When Hashem bestowed greatness upon some of the idol-worshipping kings, they all reacted with haughtiness.

4.

said רבא ואיתימא רבי יוחנן

גדול שנאמר במשה ואהרן

יותר ממה שנאמר באברהם

The level of humility stated by משה ואהרן is greater than

that stated by אברהם אבינו, because אברהם אבינו compared himself to עפר ואפר, which has some substance, while משה ואהרן

stated מה ואהרן, having no substance.

5.

ואמר רבא ואיתימא רבי יוחנן

אין העולם מתקיים אלא בשביל משה ואהרן

The world exists upon the merits of משה ואהרן, because here the Pasuk states

ונחנו מה

And the Pasuk in איוב states

תולה ארץ על בלימה

The world is suspended on nothingness.

3

3

לא מרבכם מכל העמים
חשק ה' בכם...
כי אתם המעט מכל העמים

אמר אלהים בקדוש ברוך הוא לישראל

חושקני בכם

שאפילו בשעה שאני משפיע לכם גדולה

אתם מומעטין עצמכם לפני

Hashem says to the Yidden,

"I chose you above all the nations,

because when I bestow greatness upon your leaders they reacted with humility,

said אברהם אבינו said משה ואהרן said דוד המלך

ואנכי
ונחנו
ועפר ואפר
ואנכי תולעת
ומה
ולא איש

However,

עובדי כוכבים אינן כן

When Hashem bestowed greatness upon some of the idol-worshipping kings, they all reacted with haughtiness.

4

רבא ואיתימא רבי יוחנן

גדול שנאמר במשה ואהרן
יותר ממה שנאמר באברהם

The level of humility stated by משה ואהרן is greater than that stated by אברהם אבינו,

because אברהם אבינו compared himself to עפר ואפר,

which has some substance,

while משה ואהרן stated מה ואהרן,

having no substance.

5

ואמר רבא ואיתימא רבי יוחנן

אין העולם מתקיים
אלא בשביל משה ואהרן

The world exists upon the merits of משה ואהרן,

because here the Pasuk states

ונחנו מה

And the Pasuk in איוב states

תולה ארץ על בלימה

The world is suspended on nothingness.

4

6.
 אמר רבי אילעא
 אין העולם מתקיים
 אלא בשביל מי שבולם את עצמו בשעת מריבה
 The world exists upon the merits of one who remains
 silent during a quarrel, as the Pasuk states
 תולה ארץ על בלימה
 The world is suspended upon the merits of one who seals
 his mouth.

7.
 אמר רבי אבהו
 מיי שמושים עצמו כמי שאינו
 The world exists upon the merits of one who considers
 himself as nothing, because the Pasuk states
 ומתחת זרועות עולם
 One who is stepped upon by others, is the arms of the
 world.

8.
 אמר רבי יצחק
 מאי דכתיב
 האמנם אלם צדק תדברון
 מישרים תשפטו בני אדם
 האמנם אלם
 מה אומנותו של אדם בעולם הזה
 ישים עצמו כאלם
 In this world, a person should work on himself to refrain
 from speaking like a mute person. However,
 צדק תדברון
 לדברי תורה
 A person should speak words of Torah.
 And,
 מישרים תשפטו בני אדם
 He should remain humble like the low-lying flatlands, and
 not become haughty.
 =====

4

6
 אמר רבי אילעא
**אין העולם מתקיים
 אלא בשביל מי שבולם את עצמו
 בשעת מריבה**

The world exists upon the merits
 of one who remains silent during a quarrel,

as the Pasuk states

תולה ארץ על בלימה
 The world is suspended upon the merits
 of one who seals his mouth.

7
 רבי אבהו
מי שמושים עצמו כמי שאינו

The world exists upon the merits
 of one who considers himself as nothing,

because the Pasuk states

ומתחת זרועות עולם
 One who is stepped upon by others,
 is the arms of the world.

8
 אמר רבי יצחק
 מאי דכתיב
**האמנם אלם צדק תדברון
 מישרים תשפטו בני אדם**
**מה אומנותו של אדם בעולם הזה
 ישים עצמו כאלם**
 In this world, a person should work on himself
 to refrain from speaking like a mute person.

And,

**מישרים תשפטו
 בני אדם**
 He should remain humble
 like the low-lying flatlands,
 and not become haughty.

However,

**צדק תדברון
 לדברי תורה**
 A person should speak
 words of Torah.

5 The Gemara returns to the Halachos of כיסוי הדם: כיסוי הדם בר ירמיה says רבה בר ירמיה מכסין בעפר עיר הנדחת One can do עם כיסוי הדם with the earth of a city that worshipped זרה עבודה זרה.

The Gemara assumes that this refers to אפר שריפתה, the ashes of the fire that burned the contents of the city, and therefore asks ואמאי איסורי הנאה הוא Why can these ashes to be used? After all, the remains of the city are forbidden in all benefits? As the Pasuk states ולא ידבק בידך מאומה

The Gemara offers two answers:

1. יעירי says that אפר עיר הנדחת כיסוי is indeed forbidden because it is בהנאה אסור; And the above Halachah refers to מכסין בעפר עפרה כיסוי with earth from the ground of an עיר הנדחת is permitted, because it is מותר בהנאה as the Pasuk states ואת כל שללה תקבוצ אל תוך רחובה ושרפת

תקבוצ ושרפת

מי שאינו מחוסר אלא קביצה ושרפה יצא זה שמחוסר תלישה קביצה ושרפה Only items that can be immediately collected and burned, are forbidden; But earth that must first be uprooted from the ground and then collected and burned, are permitted.

2. רבא disagrees and says that אפר עיר הנדחת which is כיסוי הדם may be used for עם כיסוי הדם, because מצות לאו ליהנות ניתנו To perform a Mitzvah is not considered a benefit, but rather a burden and an obligation placed upon us. =====

5 **מכסין בעפר עיר הנדחת**
 מכסין בעפר עיר הנדחת
 One can do עם כיסוי הדם with the earth of a city that worshipped זרה עבודה זרה.

The Gemara assumes that this refers to אפר שריפתה, the ashes of the fire that burned the contents of the city,

?

ואמאי איסורי הנאה הוא

Why can these ashes to be used?
 After all, the remains of the city are forbidden in all benefits?

As the Pasuk states

ולא ידבק בידך מאומה

1

יעירי

אפר עיר הנדחת כיסוי is indeed forbidden because it is בהנאה אסור;

And the above Halachah refers to

מכסין בעפר עפרה

עיר הנדחת כיסוי with earth from the ground of an עיר הנדחת is permitted, because it is מותר בהנאה

as the Pasuk states

ואת כל שללה תקבוצ אל תוך רחובה ושרפת

יצא זה שמחוסר תלישה קביצה ושרפה

But earth that must first be uprooted from the ground and then collected and burned, are permitted.

מי שאינו מחוסר אלא קביצה ושרפה

Only items that can be immediately collected and burned, are forbidden;

2

רבא

אפר עיר הנדחת which is כיסוי הדם may be used for עם כיסוי הדם, because

מצות לאו ליהנות ניתנו

To perform a Mitzvah is not considered a benefit, but rather a burden and an obligation placed upon us.

6

הדרן עלך פרק כיסוי הדם
 We have B"h completed the sixth Perek of חולין and we will now begin the seventh Perek גיד הנשה B'ezras Hashem.

Zugt Di Mishnah

גיד הנשה

נוהג בארץ ובחוצה לארץ

בפני הבית ושלא בפני הבית

The Issur not to eat the גיד הנשה applies everywhere, inside and outside ארץ ישראל, and in all times, while we have the Bais Hamikdash, and when we no longer have the Bais Hamikdash.

Because, as Rashi explains in the beginning of פרק אותו; וזאת בנו

דהא חובת הגוף הוא

This obligation is only on the person, not on the land, and therefore it applies everywhere and in all times. ®

And

בחולין ובמוקדשין

The גיד הנשה applies to both non-Korbanos and Korbanos.

The Gemara asks;

ונוהג במוקדשין פשיטא

משום דאקדשיה פקע ליה איסור גיד מיניה

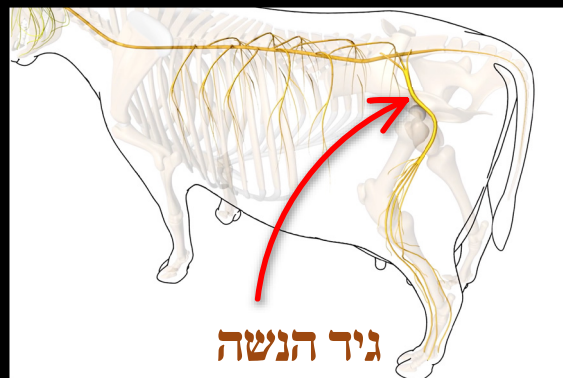
Why did the Mishnah need to teach that the גיד הנשה applies to Korbanos?

This is self-understood, because since the Issur already took effect while the animal was חולין, why would it be removed when the animal becomes הקדש?

6

הדרן עלך פרק כיסוי הדם

גיד הנשה

גיד הנשה

נוהג בארץ ובחוצה לארץ
 בפני הבית ושלא בפני הבית

The Issur not to eat the גיד הנשה applies everywhere, inside and outside ארץ ישראל,

And in all times - while we have the Bais Hamikdash, and when we no longer have the Bais Hamikdash.

Because, as Rashi explains

דהא חובת הגוף הוא

This obligation is only on the person, not on the land, and therefore it applies everywhere and in all times.

בחולין ובמוקדשין

The גיד הנשה applies to both non-Korbanos and Korbanos.

?

ונוהג במוקדשין פשיטא
 משום דאקדשיה פקע ליה איסור גיד מיניה

Why did the Mishnah need to teach that the גיד הנשה applies to Korbanos?

This is self-understood, because since the Issur already took effect while the animal was חולין, why would it be removed when the animal becomes הקדש?

7 And the Gemara answers that ונוהג במוקדשין comes to teach that one who eats the הנשה גיד of הקדש gets two Malkos, one for the הנשה גיד איסור, and also for the הקדש איסור.

7 *ונוהג במוקדשין comes to teach that one who eats the הנשה גיד of הקדש gets two Malkos, one for the הנשה גיד איסור, and also for the הקדש איסור.*

8 However, the Gemara raises two issues with this Halachah:

1.

אין בגידין בנותן טעם

The גיד הנשה does not have any flavor and is considered like a piece of wood, and the איסור הקדש only applies if the person derived benefit from הקדש?

2.

And,

אין איסור חל על איסור

One Issur cannot take effect upon another Issur, and the איסור הקדש that came later, should not take effect upon the איסור גיד הנשה that came first.

8

?

2 אין איסור חל על איסור

1 אין בגידין בנותן טעם

One Issur cannot take effect upon another Issur, and the איסור הקדש that came later, should not take effect upon the איסור גיד הנשה that came first.

The גיד הנשה does not have any flavor and is considered like a piece of wood, and the איסור הקדש only applies if the person derived benefit from הקדש?

The Gemara resolves both issues, as follows:

Our Mishnah holds

יש בגידין בנותן טעם

The גיד הנשה does have flavor and is considered like meat, and the איסור הקדש does apply.

And the Mishnah refers to a case of

ולדות קדשים

An animal that was born from a Korban animal, in which דאיסור גיד ואיסור מוקדשין

בהדי הדדי קאתי

The two Issurim take effect simultaneously *ביצירת העובר*, from when the fetus begins to develop in the womb, because the Mishnah holds both

נוהג בשליל

The איסור גיד הנשה take effect on an עיבור, a fetus, משעת from the beginning of its development; and

ולדות קדשים במעי אמן הן קדושים

The איסור קדושה takes effect on the עיבור from the beginning of its development.

?

2 וולדות קדשים

1 יש בגידין בנותן טעם

And the Mishnah refers An animal that was born from a Korban animal, in which דאיסור גיד ואיסור מוקדשין בהדי הדדי קאתי The two Issurim take effect simultaneously when the fetus is formed in the womb, because the Mishnah holds נוהג בשליל The איסור גיד הנשה and the איסור קדושה take effect on a fetus, משעת from the beginning of its development.

Our Mishnah holds יש בגידין בנותן טעם The גיד הנשה does have flavor and is considered like meat, and the איסור קדושה does apply.

9 The Gemara however brings proof otherwise, from טומאת נזיר, that the איסור גיד הנשה only takes effect on an עיבור later after the limbs are formed, and accordingly איסור מוקדשין קדים
 Since the איסור הקדש takes effect first, the איסור גיד הנשה cannot take effect afterward, because אין איסור חל על איסור?

Therefore, the Gemara concludes as follows:

Either, the Mishnah is a case of

מבכרת

דברחם קדוש

The עיבור was a בכור, a firstborn, whose קדושה only takes effect at birth.

OR

This is case of ולדות קדשים and the Mishnah holds

ולדות קדשים

בהווייתן הן קדושים

The עיבור only gets the קדושה of its mother at birth.

And in these two cases, both איסורים take effect and there is no issue of איסור חל על איסור, because of two possible explanations:

1.

If we hold

נוהג בשליל

The איסור גיד הנשה take effect on an עיבור;

The second איסור הקדש can take effect upon the first איסור

גיד הנשה, because

איסור חמור הוא

The subsequent קדשים איסור is more stringent, because it is an איסור כרת;

While the איסור גיד הנשה is less stringent, because it is only an איסור לאו.

2.

And if we hold

אינו נהג בשליל

The איסור גיד הנשה does not take effect on an עיבור; then

איסור גיד ואיסור מוקדשין

בהדי הדדי קאתי

The two Issurim take effect simultaneously at birth.

9 **טומאת נזיר**
 The איסור גיד הנשה only takes effect on an עיבור later after the limbs are formed, and accordingly

איסור מוקדשין קדים

Since the איסור הקדש takes effect first, the איסור גיד הנשה cannot take effect afterward, because אין איסור חל על איסור?

Or this is case of **ולדות קדשים** and the Mishnah holds **ולדות קדשים בהווייתן הן קדושים**
 The קדושה of its mother at birth.

Either, this is a case of **מבכרת דברחם קדוש**
 The עיבור was a בכור, a firstborn, whose קדושה only takes effect at birth.

And in these two cases, both איסורים take effect and there is no issue of **איסור חל על איסור** because of two possible explanations:

And if we hold **אינו נהג בשליל**
 The איסור גיד הנשה does not take effect on an עיבור; then

איסור גיד ואיסור מוקדשין בהדי הדדי קאתי
 The two Issurim take effect simultaneously at birth.

If we hold **נוהג בשליל**
 The איסור גיד הנשה take effect on an עיבור; The second איסור הקדש can take effect upon the first איסור גיד הנשה, because **איסור חמור הוא**
 The subsequent איסור is more stringent, because it is an איסור כרת; While the איסור גיד הנשה is only an איסור לאו.